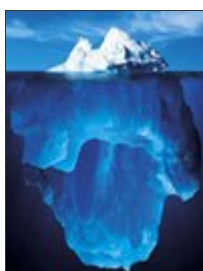

امام زمان (ع) تجلی شهود و غیب

۰۷ مرداد ۱۳۸۶

امیرالمؤمنین (ع) و نیز امامان معصوم پس از آن حضرت تا حضرت امام حسن عسکری (ع)، مظاهر شهودند که در انظار مردم بودند و جامعه از دیدار چهره نورانی و مشعشع آنان برخوردار است؛ ولی وجود مبارک حضرت بقیة الله الاعظم، امام زمان (ع)، مظهر و نمودار غیب است که جامعه از دیدار فیض حضورش محروم می‌باشد.

مجموعه معانی جهان، بر دو گونه است: «غیب» و «شهود» که در لسان قرآن کریم، به عنوان غیب و شهادت ذکر شده‌اند و ما خداوند متعال را به عنوان «عالم الغیب و الشهادة؛ دانی نهان و آشکار» می‌خوانیم. «شهود» عبارت از مطالبی است که در قلمرو حس ظاهری است و می‌توان آن را مشاهده کرد و یا با یکی از حواس ظاهری دیگر حس کرد. قسم دوم، معنایی است که از دید انسان دور بوده، قابل مشاهده و دیدار نیست و حواس ظاهری انسان از درک آن، عاجز و ناتوان است.

کثرت غیب در عالم شهود

از مظاهر قدرت باهرة خداوند متعال، بسیاری از امور غیبی، در متن و بطن عالم شهود است و برخلاف تخیلات آنان که می‌پندارند، این عالم، جهان شهود خالص بوده و به کلی از غیب جداست، در لابلای امور مشهود و عناصر دیدنی و در میان اشیای محسوس، مطالب غیبی فراوانی نهفته است. بدن انسان از عناصر عالم ماده، جزء مقوله شهود است، اما روح او از مقوله غیب می‌باشد؛ چنان‌که انسان در مواقع کسالت و بیماری، احساس درد می‌کند ولیکن به هیچ قیمتی نمی‌تواند درد را نشان بدهد و حتی این مطلب، برای اطباء حاذق و متخصص نیز، قابل نشان دادن نیست و امکانات بسیار گسترده پزشکی نیز نتوانسته است این مشکل را حل کند و با دست کم غیب‌های مربوط به رشته خود را به مرحله شهود برساند.

مظاهر غیب و شهود در سلسله امامت

در سلسله مقدس امامت و ولایت، هر دو مفهوم غیب و شهود، به چشم می‌خورد و مصداق دارد. امام امیرالمؤمنین (ع) و نیز امامان معصوم پس از آن حضرت تا حضرت امام حسن عسکری (ع)، مظاهر شهودند که در انظار مردم بودند و جامعه از دیدار چهره نورانی و مشعشع آنان برخوردار است؛ ولی وجود مبارک حضرت بقیة الله الاعظم، امام زمان (ع)، مظهر و نمودار غیب است که جامعه از دیدار فیض حضورش محروم می‌باشد.

وجود مبارک ایشان، هرچند برای بعضی در شرایط خاصه جزء شهودات بوده و احیاناً هست ولی نسبت به ما و نوع انسان‌ها، یکی از مصادیق بارز غیب به شمار می‌آید.

چنان‌که در آیه کریمه:

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ...1

آن کتاب [قرآن] هیچ تردیدی در [حقانیت] آن نیست. برای پرهیزگاران؛ آنان که به غیب ایمان دارند... مایه هدایت است.

این مطلب آمده است، غیب که خداوند متعال در این آیه آن را به عنوان یکی از نشانه‌های متقین ذکر فرموده، به وجود مبارک حضرت ولی عصر (ع) تأویل شده و یا آنرا از مهم‌ترین مصادیق غیب ذکر فرموده‌اند. چنان‌که مفسر بزرگ مرحوم «طبرسی»، در ذیل تفسیر آیه فوق و در مقام شرح مقصود از غیب، می‌گوید:

و آنچه را که اصحاب ما درباره زمان غیبت مهدی (ع) و خروج آن حضرت روایت کرده‌اند، غیب محسوب می‌شود.2

داوود رقی می‌گوید که حضرت صادق (ع) درباره این گفتار خدای عزوجل: «الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ» فرمودند:

مؤمن به غیب، کسی است که راجع به قیام و ظهور حضرت قائم اقرار کرده، آن را حق بداند.3

و از این روست که آن بزرگوار، در میان همه امامان معصوم (ع) لقب «غایب» به خود گرفته‌اند.

قابل توجه است که غایب بودن امام زمان (ع) فقط از دید ماست و گرنه آن بزرگوار، امام عصر و ولی دهر و به اذن الله، متصرف در اقطار جهان وجود است؛ نظر به رعیت‌های خود دارد و چه بسا که در مجالس و محافل آنان حضور یابد و احیاناً با آنان به سخن پردازد، ولی آنان متوجه نشوند. چنان‌که در یکی از فرازهای دعای ندبه می‌خوانیم:

بنفسي أنت من معي لم يخل منا.

جانم فدای آن پشت پرده افتاده‌ای که از ما دور نیست.

انس در عالم غیب

چنان‌که همه می‌دانیم و اعتقاد داریم، حضرت ولی عصر (ع)، در عالم غیب و دور از دیدگان ناظران و بینندگان به سر می‌برد. اکنون این سؤال پیش می‌آید که آیا در آن ظروف و شرایط، انیسی هم دارند که با او انس گرفته، عم و اندوه تنهایی را با او برطرف سازند؟

از بعضی فقرات زیارت آن حضرت استفاده می‌شود که ایشان خدام و یارانی در دوران غیبت دارند که در جوار وجود مقدسش می‌باشند.4

مطابق بعضی از روایات شریفه، حضرت خضر (ع) که خود نیز از عناصر غیبی به شمار می‌روند و زنده می‌باشند اما از دید بینندگان غایب و پنهان‌اند و در عوالم غیب و جهان دور دست از ما قرار دارند، با حضرت ولی عصر (ع) مرتبط می‌باشند و به حضور آن بزرگوار مشرف می‌شوند.

همچنان که در عالم شهود میان موجودات زنده، انس و علاقه برقرار می‌باشد، در جهان غیب نیز میان عناصر غیبی پیوند و ارتباط است، از جمله میان حضرت ولی‌عصر(ع) و حضرت خضر(ع) انس و علاقه و مصاحبت، محقق و ثابت است.

احمدبن اسحاق قمی، حضور مبارک امام حسن عسکری(ع) رسید تا از آن حضرت در مورد جانشین وی پرسش کند. امام(ع) پیش از آن که احمد پرسش کند، شروع به سخن نموده، فرمودند:

مَثَل او مَثَل خضر است، همان خضر که از آب حیات نوشید و از این رو زنده است و نخواهد مرد تا وقتی که نفخ صور شود؛ به راستی که خضر، همه ساله در موسم حج، حضور می‌یابد، در عرفات، وقوف کرده و بر دعای مؤمنین آمین می‌گوید و خداوند، وحشت قائم ما را در دوران غیبتش، از رهگذر انس گرفتن با وی، برطرف فرموده و تنهایی آن حضرت را با هم‌نشینی وی مرتفع خواهد ساخت. 6

پی‌نوشت‌ها:

1. سوره بقره(2)، آیات 1 و 2.
2. طبرسی، مجمع‌البیان، ج 1، ص 38.
3. «من اقر بقیام القائم انه حق» شیخ صدوق، کمال‌الدین، ص 340.
4. «اللهم صل علیه و علی خدامه و اعوانه علی غیبتة» مفاتیح‌الجنان، زیارت سوم از زیارات حضرت صاحب‌الامر(عج).
5. قطب راوندی، خرائج و جرائح، ج 3، ص 1167.
6. انه لیحضر الموسم کل سنة و یقف بعرفة فیومن علی دعاء المؤمنین و سیؤنس الله به و حشنة قائمنا فی غیبتة و یصل به وحدته.

علی کریمی جهرمی

ماهنامه موعود شماره 77

بستن پنجره

